Asiakaslehti 2/2022 | Julkinen tiedote | Mustankorkea Oy | www.mustankorkea.fi

KULKU

06 Saisiko olla hävikki-ruokaa?

10 Testaa: tuhlari vai pihistelijä?

12 Ota talteen joulun ajan lajitteluohjeet

MUSTANKORKEA

Jätteellä *on osoite*.

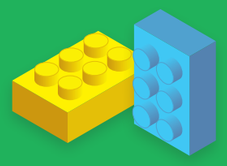

10

"Legoja ei voi syödä"

Mamma Betalar -podcastin tekijät Jasmin ja Nata kannustavat lapsia fiksuun rahankäyttöön ja säästeliäisyyteen.

KULKU 2/2022

3 Pääkirjoitus
4 Ajankohtaista
18 #töissämustiksella
20 Somessa kuultua
23 Kodin lajitteluohje
24 Puuhasivu

Päivän polttavat
6 Hävikkiruoka
10 Raha ja lapset
12 Joulun kierrätys
14 Vaatteiden kierrätys

Parasta perusmaksulla
4 Poistotekstiilit
19 Kierrätysvalmennuksessa kysyttyä

Yhteistyössä
21 Jyväskylän seudun jätelautakunta
22 Vieraskynä: Keski-Suomen Martat ry

Seuraa Mustankorkeaa myös somessa.

TEHTY SUOMESSA MADE IN FINLAND

Mustankorkea Oy:n asiakaslehti
ISSN 2489-3943
Päätoimittaja: Piia Aho
Toimitus: Mustankorkea Oy, Lyyti Content, ArtRuska Oy, Aava & Bang Oy
Taitto: Tmi Syaani
Painopaikka: 4M Suomi Oy

14

17

8 Parhaat reseptit hävikkiruuasta kokkailuun

9 13 vinkkiä, miten säästät ruokakaupassa

Kaikki kallistuu, hieman myös jätehuolto

KUKAPA OLISI uskonut vielä vuosi sitten, että maailma muuttuu aivan toisenlaiseksi vuonna 2022. Juuri, kun koronasta alettiin toipua, iski Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Keväästä lähtien kaikki on kallistunut, energia, polttoaineet, raaka-aineet, valmiit tuotteet jne.

JÄTEMAKSUT SEN sijaan eivät ole nousseet kuluvan vuoden aikana, vaikka olemme joutuneet kuljetusurakoitsijoille hieman kompensoimaan kallistuvia polttoainehintoja. Onneksi suurin osa jäteautoista kulkee Mustankorkean biokaasulla, jonka hintakehitys on pysynyt maltillisena. Ensi vuodelle joudumme nostamaan kuljetushintoja yli kymmenen prosenttia sopimusten mukaisesti kuljetushintaindeksin perusteella, mutta käsittelyhintoja nostamme hyvin maltillisesti vain muutamalla prosentilla.

BIOKAASUSTA PUHEENOLLEN, biokaasun tuotanto ja myynti on vihdoin saatu sille tasolle, mitä näillä biojätemäärillä voidaan tuottaa. Jotta voisimme kasvattaa kaasunmyyntiä, niin jostain pitäisi saada lisää biojätettä. Kuitenkin kaikki kampanjat kehottavat pienentämään biojätteen määrää ja ruokahävikkiä. Samalla vähennetään Mustankorkean biokaasun tuotantolaitoksen raaka-aineen määrää. Hankala dilemma, myönnetään. Tärkeintä olisikin lajitella biojäte oikein – sekajätteessä on yhä reilu 20 prosenttia biojätettä.

Uusiutuvan biokaasun avulla vähennetään merkittävästi autoilun hiilidioksidipäästöjä. Ja onhan biokaasun myynti myös huomattava tulonlähde Mustankorkealle. Näillä tuloilla, samoin kuin kompostimullan myynnillä, katetaan biologisen käsittelyn kustannuksia ja pienennetään tarvetta nostaa jätteenkäsittelymaksuja.

INDEKSIKIN TULI tuossa aiemmin mainittua. Kiinteistöliitto on äskettäin julkaissut 59 kaupungin indeksitalovertailun asumisen kustannuksista. Mukana vertailussa oli myös Jyväskylä. Jätehuollon osalta Jyväskylä oli suuremmista kaupungeista toiseksi edullisin heti Tampereen jälkeen. Jätehuolto maksaa Jyväskylässä 15 snt/m²/kk, kun Tampereella se oli sentin halvempi. Vertailun kallein oli Raahe, jossa jätehuoltokustannukset olivat jopa kaksinkertaiset, 29 snt/m²/kk.

Olemme siis kaikesta huolimatta onnistuneet pitämään kustannukset kurissa, vaikka korotuksia mekin olemme joutuneet viime vuosina tekemään. Yritetään pitää jatkossakin jätteenkäsittelyhinnat kurissa, niin Mustankorkean toimialueen asukkaille jää enemmän rahaa käytettäväksi johonkin muuhun tarpeelliseen asiaan.

Hyvää tulevaa talvea kaikille!

Esko Martikainen
toimitusjohtaja

Parasta perus-maksulla

Tiesitkö?

• PVC-muovipakkaukset on saanut lajitella muovipakkauksiin kesästä 2022 lähtien. PVC:tä on esimerkiksi lääkkeiden painopakkauksissa.

• Mustankorkean jätekeskuksella käyvät maksuvälineenä jatkossa vain korttimaksut - kuittaa helposti kortilla.

Poistotekstiilien keräys alkaa ensi vuonna

TEKSTIILIEN KERÄYS monipuolistuu ensi vuonna, kun poistotekstiiliä ryhdytään keräämään koko Suomessa. Jyväskylän, Laukaan, Muuramen ja Toivakan alueilla poistotekstiilin keräyspisteet tulevat Mustankorkean jätekeskukselle sekä Laukaan pienjäteasemalle. Poistotekstiilin keräys katetaan jätehuollon perusmaksulla.

– Poistotekstiilit ovat puhtaita ja kuivia loppuun kuluneita vaatteita tai muita kodin tekstiilejä. Ne voivat olla jo nuhjuisia, rikkinäisiä tai muuten käyttökelvottomia, mutta niissä ei saa olla likatahroja. Esimerkiksi likaiset tai öljyiset työvaatteet eivät käy poistotekstiilien keräykseen, vaan niiden paikka on sekajätteissä, kertoo Mustankorkean logistiikkapäällikkö **Antti Anhava.**

Poistotekstiileihin käyvät siis puhtaat, mutta parhaat päivänsä nähneet paidat, housut, takit ja hameet sekä muut kodintekstiilit, kuten lakanat, pyyhkeet ja pöytäliinat. Hyväkuntoiset vaatteet kannattaa jatkossakin myydä vaikka kirpputoreilla, ja vastaavasti likaiset ja tahriintuneet vaatteet lajitella sekajätteeseen.

– Poistotekstiilit pitää muistaa pakata tiiviisti suljettuun muovipussiin. Meiltä ne toimitetaan Turkuun Paimion poistotekstiilin jalostuslaitokselle. Siellä poistotekstiilit avataan kierrätyskuiduksi, jota käytetään uusien tuotteiden raaka-aineena, esimerkiksi kuitulevyteollisuudessa. Parhaassa tapauksessa kierrätyskuidusta voidaan tehdä lankaa uusien tuotteiden valmistamiseen, Anhava kertoo.

Poistotekstiilien keräys alkoi alkuvaiheessa Etelä-Suomessa, josta se laajeni vuoden 2022 aikana eri puolille Suomea. Vuoden 2023 alusta keräysverkosto on valtakunnallinen ja se kehittyy lähivuosina, kun EU:ssa selviää, kenen vastuulla poistotekstiilien kerääminen ja kierrättäminen on.

Näin lajittelet vaatteet:

Vaatekeräykset ja kirpputorit

käyttökelpoiset, puhtaat ja ehjät vaatteet sekä kodin tekstiilit

Näitä vaatteita voisit käyttää vielä itsekin! Muista pakata vaatteet muovipusseihin, jotta ne pysyvät siisteinä ja kuivina.

Käyttö: Esimerkiksi Mustankorkean lajittelupihan vaatekeräyksen vaatteet menevät UFFille, joka lajittelee ne joko myytäväksi, tukkumyyntiin tai lahjoitettavaksi.

Poistotekstiilit

puhtaat ja kuivat käyttökelvottomat ja rikkinäiset vaatteet

Vaatteet eivät saa olla tahraisia tai muuten likaantuneita. Muista pakata vaatteet muovipusseihin, jotta ne pysyvät kuivina.

Käyttö: Poistotekstiili käsitellään Paimiossa poistotekstiilin jalostuslaitoksessa, jossa siitä saadaan kierrätyskuitua uusien tuotteiden raaka-aineiksi.

Sekajäte

likaiset ja käyttökelvottomat vaatteet

Käyttö: Sekajäte matkaa Tampereen hyötyvoimalaitokseen poltettavaksi, jolloin siitä saadaan lämpöä ja sähköä.

Hukkanoutoja kirjataan päivittäin

MUSTANKORKEAN ASIAKASPALVELUSSA käsitellään päivittäin 20–100 jäteastian hukkanoutoa. Mitä se oikein tarkoittaa?

– Hukkanouto tulee, jos jäteauton kuljettaja ei pääse tyhjentämään jäteastiaa. Jätekatoksen eteen on voitu pysäköidä auto tai peräkärry tai talvella piha on hiekoittamatta ja siksi liukas. Viime kesänä hukkanoutoja tuli myös jätekatosten eteen pysäköityjen sähköpotkulautojen vuoksi, kertoo asiakaspalveluesimies **Leena Hattunen.**

Hukkanoudoista tulee asukkaille lasku, mikäli este on taloyhtiön tai omakotitalon pihalla. Jos taas jäteastiaa ei pääse tyhjentämään sen vuoksi, että vaikkapa skuutit tukkivat taloyhtiölle vievän kulkuväylän, ei taloyhtiölle tule laskua. Tosin uutta noutoa voi joutua hetken odottamaan.

– Jäteastioiden tyhjennysreitit ja aikataulut on suunniteltu hyvin tarkkaan ja kustannustehokkaasti. Jos jossain kohteessa aikaa käytettäisiin jäteastioiden luona olevien pyörien, skuuttien tai muiden tavaroiden siirtelyyn, voisi se kostautua myöhästymisinä vielä seuraavana päivänäkin, kertoo Mustankorkean logistiikkapäällikkö **Antti Anhava.**

– Myös kuljettajan ajankäytön ja työn kuormittavuuden kannalta on tärkeää, että kuljettaja pääsee jäteastioille. Jäteautolla on päästävä vähintään kymmenen metrin päähän astiasta, minkä lisäksi jäteauton on mahduttava kääntymään tontilla, Hattunen lisää.

Hyvä jäteastia

- *kannellinen: kansi mentävä myös kiinni*
- *koneelliseen tyhjennykseen soveltuva kaulus*
- *jätelajia osoittava tarra: tarroja saa Mustankorkean toimiston eteistilasta, jätekeskukselta, Laukaan pienjäteasemalta sekä kuntien infoista*
- *kiinteistön osoite: etenkin, jos lähekkäin on useita jäteastioita*
- *pyörät, jotta astiaa on helppo liikutella*

Usein kysytyt kysymykset

Jäteastia rikkoutui, mitä teen?

Jos jäteastia rikkoutuu tyhjennyksen yhteydessä ja astia on alle viisi vuotta vanha, voit ottaa yhteyttä asiakaspalveluumme. Tätä vanhempia astioita ei hyvitetä, sillä muovi haurastuu vanhetessaan. Jäteastioilla on usein viiden vuoden takuu.

Jos astia hajosi vanhuuttaan, voit ostaa uuden astian helpoiten rautakaupasta. Esimerkiksi omakotitaloon sekajätteelle soveltuu usein 240-litrainen astia ja biojätteelle 120–140-litrainen. Jäteastian värillä ei ole väliä, sillä astiaan voi liimata jätelajia osoittavan tarran, joita saa Mustankorkealta. Vanhan jäteastian voit tuoda Mustankorkean jätekeskukselle tai Laukaan pienjäteasemalle. Voit myös pyytää Mustankorkean asiakaspalvelusta vanhan ja rikkoutuneen astian poisvientiä seuraavan tyhjennyksen yhteydessä. Palvelu on maksullinen.

Jäteastia on likainen, mikä neuvoksi?

Jäteastiat tulee pestä, jotta ne pysyvät siisteinä ja hygieenisinä. Tällöin asukkaidenkin on mukavampaa viedä omat jätteensä jäteastioille. Seka-, muovi-, kartonki-, lasi- ja metalliastioille riittää pesu kerran vuodessa. Biojäteastiat pitää pestä kaksi kertaa vuodessa keväällä ja syksyisin.

Kerrostaloissa ja yli viiden huoneiston rivitaloissa jäteastiat pestään automaattisesti. Omakotitalot ja pienet rivitaloyhtiöt voivat pestä astiat itse tai halutessaan tilata pesun Mustankorkealta. Mustankorkean kuljetuskumppanit pesevät jäteastiat erikoisvalmisteisella jäteautolla, joka aluksi tyhjentää jäteastian. Sen jälkeen jäteastia pestään autossa olevalla painepesurilla sisältä ja ulkoa.

Biojäteastioiden isojen säkkien käyttö lopetetaan

MUSTANKORKEAN TOIMIALUEELLA kokeillaan vuonna 2023 isojen biojätesäkkien käyttökieltoa. Sisällä keittiössä voi edelleenkin käyttää pieniä, tavallisia biohajoavia pusseja.

– Isot biosäkit aiheuttavat ongelmia Mustankorkean biokaasulaitoksessa, jonne kotitalouksien biojäte tuodaan jatkokäsittelyyn. Ne eivät repeä, eivätkä hajoa, vaan venyvät purkkamaisiksi liaaneiksi aiheuttaen ongelmia ja kustannuksia prosessin eri vaiheissa, kertoo Mustankorkean logistiikkapäällikkö **Antti Anhava.**

Biosäkkien kielto vähentää kustannuksia myös asukkailta. Omakotitaloissa säästö voi olla vuodessa muutaman kympin ja kerrostaloissa noin 300 euroa vuodessa.

Lue lisää: *mustankorkea.fi*

Keski-Suomen Marttojen toiminnanjohtaja Kati-Erika Timperi vakuuttaa, että hävikkiruuasta saa herkullista, eikä hävikkiruuan tarvitse maistua tähteiltä. Kaikki alkaa hyvästä suunnittelusta ja resepteihin vinkkejä saa netistä.

Nyt kokataan hävikkiruokaa!

Kiinnittämällä huomiota ruokahävikkiin voi säästää merkittäviä summia rahaa. Kuluttajaliiton mukaan keskivertosuomalainen heittää ruokaa roskiin noin sadan euron edestä joka vuosi. Ruoan kallistuessa myös hukkaan heitetty euromäärä kasvaa. Keski-Suomen Marttojen toiminnanjohtaja Kati-Erika Timperi neuvoo, miten kotitalouksien ruokahävikki taklataan.

TÄRKEIN ASE hävikkiä vastaan on suunnitelmallisuus. Yksittäisillä vinkeillä ei pötki pitkälle, jos talouden ruokahuolto on poukkoilevaa.

– Ensimmäiseksi suunnitellaan ruokalista viikoksi tai kahdeksi. Omasta elämäntilanteesta riippuu, riittääkö pelkkä pääruokien suunnittelu vai kannattaako suunnitella myös aamu-, ilta- ja välipalat. Suunnittelun jälkeen tehdään ruokalistan perusteella kauppalista. Tässä vaiheessa kannattaa myös tarkastaa, mitä jääkaapissa jo on, **Kati-Erika Timperi** opastaa.

Jos tietää sortuvansa helposti heräteostoksiin, voi kauppakassipalvelusta olla apua. Kauppakasseja purkaessa ostokset kannattaa järjestää kaappiin siten, että vanhimmat tuotteet jäävät etualalle. Hyvä idea on myös varata jääkaapissa kori tai hylly pelkästään ruoalle, jonka viimeinen käyttöpäivä lähestyy tai joka muuten uhkaa jäädä syömättä.

HÄVIKIKSI PÄÄTYY eniten vihanneksia, hedelmiä ja perunaa. Myös kahvia, teetä, kaakaota, maito- ja viljatuotteita heitetään suuria määriä pois – ja kaikki tämä lähes turhaan. Suurinta osaa roskiin päätyvästä ruoasta voisi nimittäin vielä käyttää.

Vaikka kasvikunnan tuotteet muodostavat suurimman osan hävikistä, niiden ei todellakaan tarvitsisi. Timperi kertoo, että nuupahtaneet juurekset, edellisten aterioiden lämpimät kasvikset ja raasteet on helppo hyödyntää vaikkapa kasvissosekeittoon. Yrteistä puolestaan voi valmistaa yrttiöljyä, jota voi pakastaa jääpalamuoteissa ja käyttää esimerkiksi sosekeiton koristeena. Hedelmät, jotka ovat vaarassa jäädä syömättä, sopivat smoothieihin ja pirtelöihin. Nuupahtaneita salaatteja puolestaan voi herätellä kylmällä vedellä.

– Hedelmistä banaani on sellainen, mitä ei oikeastaan koskaan tarvitse heittää roskiin. Banaanista voi tehdä esimerkiksi herkullista banaanileipää, Timperi vinkkaa.

Myös leipäpussin viimeiset palat päätyvät monella biojätteeksi. Kuivahtaneesta leivästä voisi kuitenkin tehdä monenlaista.

– Sipsejä paistinpannulla, leipävanukasta, leipäkuutioita ja korppujauhoja, Timperi luettelee.

Kuivunutta leipää voi raastaa korppujauhoksi aivan tavallisella raastimella. Pussissa leipä ei välttämättä kuivu riittävästi, joten se kannattaa asettaa lautaselle tai kannettomaan astiaan kuivumaan.

RUOKAHÄVIKKIÄ TAKLATESSA on tärkeää ymmärtää parasta ennen- ja viimeinen käyttöpäivä -merkintöjen ero. Siinä missä esimerkiksi lihaa ei kannata syödä viimeisen käyttöpäivän jälkeen, voi parasta ennen -tuotteiden kanssa käyttää uskaliaasti omaa haju- ja makuaistiaan. Esimerkiksi maitotuotteita ei ole syytä kaataa roskiin välittömästi päiväyksen umpeutuessa.

Näitäkin voi pakastaa

1. Maitotuotteet – käytä sulatuksen jälkeen leivontaan ja ruoanlaittoon
2. Voi ja margariini
3. Paistettu jauheliha. Jos pakastat jauhelihan vasta viimeisenä käyttöpäivänä, se kannattaa paistaa ensin, jolloin tuotteen maku säilyy hyvänä.

– Maitotuotteista kyllä haistaa ja näkee, ovatko ne pilalla. Ne käyvät parasta ennen -päiväyksen jälkeen aivan hyvin vielä ruoanlaittoon, Timperi kertoo.

Kuivakaapissa ruoka vanhenee usein huomaamatta. Mitä sitten pitäisi tehdä, jos huomaa, että kuivaruoat ovat menneet vanhaksi? Ei välttämättä mitään, vakuuttaa Timperi. Kuivatuotteille kun harvoin tapahtuu mitään kovin radikaalia, vaikka parasta ennen -päiväyksestä olisi jo muutama kuukausi. Esimerkiksi jauhot voivat vanhentuessaan paakkuuntua tai mausteiden maku heikentyä, mutta niitä voi silti edelleen käyttää.

KAIPAATKO VIELÄ lisää haastetta hävikin vähentämiseen? Käännä siinä tapauksessa katseesi perkuujätteisiin, kuoriin ja liemiin. Timperi kehottaa opettelemaan kalan fileoinnin, sillä kokonaisen kalan kilohinta on valmiita fileitä halvempi. Jos fileointi ei onnistu aivan täydellisesti, voi ylijääneistä osista tehdä kalapullia tai -pihvejä. Kalan pää- ja ruoto-osista puolestaan voi keittää yhdessä mausteiden kanssa kalaliemen, jota käytetään usein keitoissa ja kastikkeissa. Kalaliemi säilyy hyvin myös pakastettuna.

Kaikkia vihanneksia ei tarvitse kuoria. Esimerkiksi porkkanoille riittää usein huolellinen pesu ja kevyt raaputus veitsellä. Perunankuoret puolestaan ovat herkkua uunissa paistettuna: kuori hieman normaalia paksummin, paista kuoria hetki uunissa voin tai öljyn kanssa, raasta päälle juustoa ja paista vielä hetki.

Raaka-aineiden lisäksi biojätteeseen päätyy myös valmiita ruokia ja etenkin lisukkeita. Timperi opastaa ketjuttamaan syömistään, eli miettimään, mitä esimerkiksi edellisen päivän lisukkeista voi seuraavana päivänä valmistaa.

– Keitetyt perunat sopivat hyvin keittoihin, salaattiin tai munakkaaseen. Riisin puolestaan voi paistaa tai hyödyntää jälkiruokaan ja makaroneista kypsyttää uunissa herkullisen vuoan yhdessä broilerin ja juuston kanssa, Timperi kertoo.

VAIKKA HÄVIKKIRUOKAA valmistamalla on mahdollista säästää, ei täysin tyhjää bioroskista tarvitse silti tavoitella. Jos ruokahävikkiä syntyy, on tärkeää muistaa lajitella oikein. Biojätteestä valmistetaan Jyväskylässä biokaasua ja multaa – ja hävikki käytetään hyödyksi.

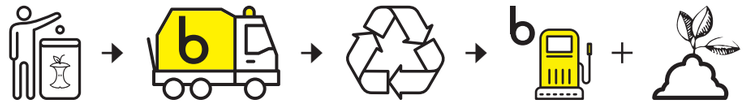

Biojätteen matka:
Kun kierrätät biojätteen, valmistetaan siitä paikallisesti Mustankorkealla biokaasua ja multatuotteita.

Reseptejä hävikkiruuasta

Nizzan salaatti (neljälle)

Edellisen aamiaisen kananmunat, aterialta jäänyt kala ja keitetyt perunat

2 kpl keitettyä kananmunaa
erilaista vihreää salaattia
1 rasia anjovis- tai sardellifileitä
100–200 g tonnikalaa tai muuta kalaa
100–150 g vihreitä pakastepapuja
4 kpl tomaattia tai minitomaatteja
10 kpl mustaa oliivia
2–4 kpl keitettyä perunaa
sipuli

Kastike:
oliiviöljyä
viinietikkaa/sitruunamehua
sokeria
pippurirouhetta
Provencen yrttimaustetta

Sekoita kastike ja sekoita siihen ohuiksi renkaiksi leikattu sipuli. Keitä munat, perunat ja pavut tai käytä edellispäivänä jääneitä valmiiksi keitettyjä. Revi salaatti, pilko tomaatit ja siivuta perunat. Kasaa salaatti laakealle lautaselle em. aineksista. Koristele oliiveilla, kananmunan lohkoilla ja sipuliseoksella.

Kasvissosekeitto (neljälle)

Nuupahtaneet vihannekset, edellisen päivän jämät, juuston loput

500–600 g kasviksia (esim. perunaa, porkkanaa, kukkakaalia, palsternakkaa tmv.)
pala purjoa
1 l vettä
kasvisliemikuutio
musta- tai valkopippuria
paprikajauhetta
1–1,5 dl sulatejuustoa, tuorejuustoa tai ruokakermaa (n. ½ dl punaisia huuhdottuja linssejä)

Kuori ja paloittele kasvikset. Lisää vettä kattilaan sen verran, että kasvikset peittyvät. Lisää mausteet ja halutessasi n. ½ dl huuhdottuja linssejä. Keitä kunnes kasvikset ovat pehmentyneet. Ota osa liemestä mitta-astiaan odottamaan. Lisää juusto/kerma ja soseuta pehmenneet kasvikset liemineen soseeksi sauvasekoittimella suoraan kattilassa. Lisää tarvittaessa lientä. Koristele keitto esim. yrttiöljyllä, leipäkrutongeilla tai siemenillä.

Banaanikakku (n. 1,8 l vuoka)

Kuivahtanut leipä, nuupahtaneet hedelmät, yli päiväyksen jogurtti tmv.

5 dl vehnäjauhoja
2 dl sokeria (osa voi olla myös fariini- tmv. sokeria)
2 tl leivinjauhetta
1 tl piparkakkumaustetta
1 tl kanelia
2 dl piimää, jogurttia, kermaa
3 munaa
2 ylikypsää banaania soseena
1 dl juoksevaa margariinia tai rypsiöljyä

Sekoita kuivat aineet keskenään ja lisää muut aineet hyvin sekoittaen. Kaada taikina voideltuun ja korppujauhotettuun vuokaan ja paista 175-asteisen uunin alimmalla tasolla 50–60 min. Anna kakun jäähtyä hetki ennen kumoamista. Kakku on parhaimmillaan muutaman päivän kuluttua.

Ruissipsit

Kuivahtanut leipä

Leikkaa kuivahtanut leipä suikaleiksi, paista runsaassa öljyssä/voissa pannulla valkosipulin siivujen kera. Nauti keiton lisukkeena tai iltapalasipseinä.

Yrttiöljy

Nuupahtaneet yrtit, kasvimaan viimeiset

oliiviöljyä
erilaisia yrttejä

Leikkaa yrtit pienemmiksi ja sekoita sauvasekoittimella öljyn kanssa sekaisin tasaiseksi kastikkeeksi. Koristele kasvissosekeitto yrttiöljyllä, loput voit pakastaa esim. jääpalamuoteissa keittojen tai patojen mausteiksi.

Perunarieskat

Ketjuttaminen tai edellisen päivän perunasose

2 ½ dl perunasosetta
suolaa
1 kananmuna
2 ½ dl ohrajauhoja

Sekoita ainekset kulhossa. Muotoile leivinpaperille ohuita rieskoja. Pistele rieskat haarukalla ja paista 250 asteessa noin 10–15 min.

Maltan riisi (neljälle)

Ketjuttaminen tai edellisen päivän riisi, nuupahtaneet hedelmät

2–3 dl keitettyä riisiä
2 dl kuohukermaa
2 rkl sokeria
1 tl vaniljasokeria
1 appelsiini

Vatkaa kerma, sokeri ja vaniljasokeri. Kääntele riisi kermaan. Leikkaa appelsiinit kalvottomiksi paloiksi ja kääntele riisiin joukkoon, osan voit käyttää koristeluun.

13 vinkkiä

Näin säästät ruokakaupassa

1. Suunnittele viikon tai kahden ruokalista ja ostoslista sen mukaan.
2. Seuraa bioroskistasi ja opi virheistä. Pitämällä silmällä biojätettäsi tiedät parhaiten, mitä hävikiksi päätyy.
3. Syö sesongin mukaan.
4. Valmista enemmän ruokaa kerralla. Pidä tarvittaessa kerran viikossa hävikkiruokapäivä, jolloin syöt edellisiltä päiviltä tai pakastimeen jäänyttä ruokaa.
5. Suuri pakkaus ei välttämättä ole pientä edullisempi kilohinnaltaan. Osta siis vain tarpeeseen.
6. Pakasta osa tuoretuotteista. Esimerkiksi osa leivästä kannattaa pakastaa heti kaupasta tullessa.
7. Tarkista ostoksia tehdessä viimeinen myyntipäivä tai parasta ennen -päiväys. Laita tuotteet tarvittaessa pakastimeen tai järjestele jääkaappiin siten, että tuoreimmat ovat taaimpana.
8. Hyödynnä alennukset ja punalaputetut tuotteet. Mieti kuitenkin tarkkaan, onko punalapputuotteiden perässä järkeä lähteä erikseen ostoksille.
9. Huolehdi oikeanlaisesta kuljetuksesta, kylmäketjun säilymisestä ja säilytyksestä. Siirrä esimerkiksi kananmunat pois jääkaapin ovesta. Myös hedelmien säilytykseen kannattaa kiinnittää huomiota, sillä etyleeniä erittävät hedelmät, kuten omena, nopeuttavat muiden hedelmien pilaantumista.
10. Pidä jääkaappi ja kuivatavarakaappi siistinä ja poista vanhentuneet tuotteet esimerkiksi kerran viikossa ennen kauppaan menoa. Näin et osta turhaan sellaista, mitä kaapissa jo on, eikä ruoka pääse unohtumaan kaapin perälle.
11. Opettele keittämään oikea määrä lisukkeita. Sopiva määrä syöjää kohti on esimerkiksi 70 grammaa keittämätöntä pastaa tai 50 grammaa keittämätöntä riisiä.
12. Hyödynnä ylikypsät hedelmät ja mehutilkat smoothieen.
13. Pakasta kastikkeiden ja maustetahnojen tähteet pienissä pusseissa tai jääpalamuoteissa.

Bonusvinkki jouluun: Suunnittele joulun ruoat järjellä. Moni ostaa jouluksi ruokaa moninkertaisen määrän todelliseen tarpeeseen nähden. Kysy joulupöytään kokoontuvilta, mitä he todella tahtovat syödä. Jos kukaan ei syö lanttulaatikkoa tai rosollia, on niitä turha kokata pelkän perinteen vuoksi. Joulun jälkeen voit hyödyntää laatikot rieskoihin ja leipiin sekä kinkun hernekeittoon tai pitsaan.

Tuhlari vai pihistelijä?

Testaa millainen rahankäyttäjä olet.

1

Saat 10 euroa, mitä teet sillä?

a. Ihanaa, karkkirahaa! Ostan koko rahalla lakuja ja suklaapatukoita.

b. Ostan pienen karkkipussin ja laitan loput rahat odottelemaan tulevia karkkipäiviä.

c. En osta ollenkaan karkkia, vaan talletan rahat säästöpossuun. Myöhemmin voin säästöillä ostaa koko karkkitehtaan!

2

Jatka lausetta. Viikkorahan kivoin juttu on, että…

a. Sillä pääsee elokuviin ja voi ostaa hampurilaisen.

b. Sen voi säästää ja käyttää isompaan ostokseen, esimerkiksi uusiin kuulokkeisiin.

c. Kun sen säästää, niin kohta voi perustaa rahasäiliön kuten Roope-Sedällä!

3

Treenit alkavat kohta ja ulkona sataa vettä. Mitä teet?

a. Pyydän autokyydin perille, ei ole kiva kastua.

b. Menen bussilla, koska se säästää bensaa.

c. Hyppään pyörän selkään, vettä se vain on!

Eniten a-vastauksia: *Nautit elämästä täysin siemauksin! Olet pohjimmiltasi mukavuudenhaluinen ja saatat käyttää rahaa hövelisti. Kokeile joskus säästää vaikkapa puolet viikkorahasta – sillä saat myöhemmin vielä suuremman ilon aikaan!*

Eniten b-vastauksia: *Ajattelet huomista pidemmälle ja osaat olla tuhlaamatta rahaa. Olet löytänyt kultaisen keskitien, onneksi olkoon!*

Eniten c-vastauksia: *Pihistät monesta jutusta hauskuudenkin kustannuksella. Tästä voi olla paljon hyötyä myöhemmin, mutta muista, että myös anteliaisuus on hyväksi.*

Raha – Missä se kasvaa ja mihin se katoaa?

MITÄ ARJEN asiat oikein maksavat ja mikä neuvoksi, jos rahaa ei ole tarpeeksi? Miksi kannattaa säästää? Mikä on laman ja laaman ero? Entä miltä näyttävät setelit eri maissa? Miten ylipäätään puhua rahasta ymmärrettävästi lapselle?

MAMMA BETALAR -podcastin tekijäkaksikko **Natalia Salmela** ja **Jasmin Hamid** esittelevät uudessa lasten tietokirjassaan *Raha – missä se kasvaa ja mihin se katoaa?* rahan maailmaa kiinnostavien faktojen ja samaistuttavien arjen esimerkkien avulla. Kirjan sivuilla vastataan päähenkilöiden Emilin, Britan ja Tuisku-vauvan kysymyksiin, kuten miksi kaikkia kaupan legoja ei voi ostaa ja mitä verokarhu tekee.

Tavoitteena on kannustaa lapsia fiksuun rahankäyttöön ja säästeliäisyyteen, sekä tarjota aikuisille uusia tiedonjyviä sekä keskustelunaloituksia avoimeen rahapuheeseen. Hyvänä keskustelunavaajana toimii myös testimme, jonka voit tehdä yhdessä lapsesi kanssa – oletteko tuhlareita vai pihistelijöitä?

Natan ja Jasminin kolme oivallusta rahasta

1. Vanhemmat käyvät töissä, koska töistä saa rahaa. Vanhemmat käyvät töissä myös siksi, koska se on kivaa ja työpaikalla näkee kavereita. Rahaa voi saada myös muualta, esimerkiksi hoitamalla vauvaa kotona tai opiskelemalla.

2. Vanhemman palkan pitää riittää koko kuukauden menoihin. Siksi kaupasta ei voi ostaa kaikkia legoja. Jos legoja ostaa koko palkalla, niin rahaa ei riitä leivän ostamiseen. Legoja ei voi kuitenkaan syödä, koska silloin tulisi maha kipeäksi.

3. Tiesitkö, että rahan parissa työskentelee kaksi karhua? Verokarhu on kiltti karhu, joka maksaa koulukirjat ja päiväkodin välipalat. Karhukirje puolestaan on pelottava karhu, jota kannattaa varoa maksamalla laskut ajoissa.

"Pienikin puskuri tuo arjessa mielenrauhaa. Lapsena laman keskellä opin vanhemmiltani säästäväisen elämäntyylin, jonka haluan antaa perintönä omille lapsilleni. Kun fiksusta rahankäytöstä tekee rutiinin jo lapsena, niin se pysyy läpi elämän."

"Rahan käyttämisessä voi oppia paremmaksi, vaikka käytössä olisi pieni summa. Lapsena aloitin säästämisen keräämällä pulloja, mutta vasta aikuisena minulle selvisi, miten lainaa lyhennetään tai veroilmoitus täytetään. Näitä asioita haluaisin lasten ja nuorten oppivan jo ennen kuin muuttavat pois kotoa."

Jasmin Hamid
on näyttelijä ja Vuoden sijoittaja, joka kannustaa erityisesti naisia ja äitejä ottamaan oman talouden haltuun.

Natalia Salmela
on yrittäjä, somevaikuttaja ja asuntosijoittaja, joka tajusi rahan arvon kasvaessaan vähävaraisessa perheessä.

Kierrätä joulu

Kuinka joulun ajan jätteet kierrätetään? Mitä kinkkurasvalle tehdään? Ota aukeama talteen, niin muistat, miten joulu kierrätetään oikein.

Törppö-tempauksessa tonni hyväntekeväisyyteen

JOULUKINKKU KUULUU monen juhlapöytään, mutta minne kuuluvat kinkun paistorasvat? Jouluna voit osallistua Törppö-tempaukseen, jossa kinkkurasvat kerätään maitopurkissa biojätteeseen ja kierrätetään biokaasuksi. Yhden kinkun rasvasta valmistettavalla biokaasulla ajaa jopa kymmenen kilometriä. Lähin keräyspiste on siis oma biojäteastiasi, joten tämän helpompaa ei kierrättäminen voi olla.

Osana Törppö-tempausta Mustankorkea lahjoittaa 1 000 euroa hyväntekeväisyyteen. Kohde valitaan Mustankorkean some-tilien seuraajien ehdotusten pohjalta ja julkaistaan joulukuussa. Viime vuonna lahjoituskohteena oli Kriisikeskus Mobile.

Lue lisää: ***mustankorkea.fi/joulu***

MUSTANKORKEA Törppö biokaasu

Törpöttää = *kaataa joulukinkun paistinrasvat kartonkiseen pakkaukseen eli törppöön (esim. tyhjä maitopurkki) ja viedä törppö suljettuna biojäteastiaan.*

Kinkkurasva

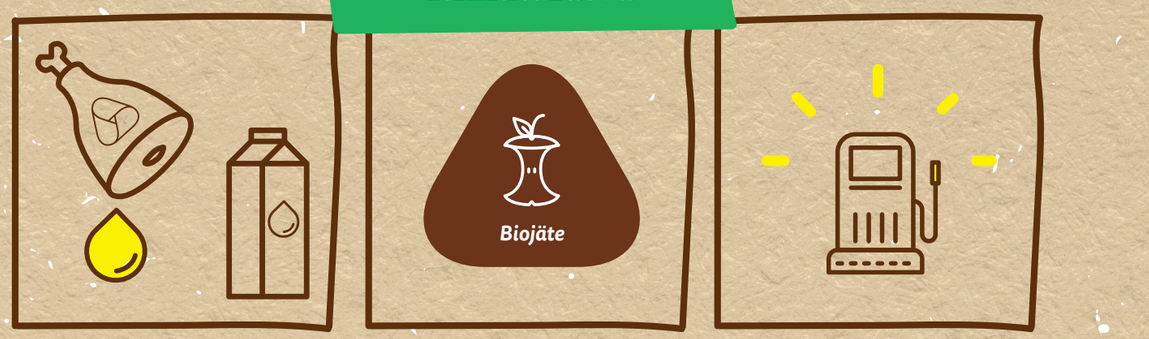

1. Kaada rasva ja paistinliemi kartonkiseen törppöön.
2. Vie törppö biojäteastiaan.
3. Rasvasta valmistuu paikallista päästötöntä polttoainetta, biokaasua.

Joulukukat

Pienet määrät kukkia, kasveja ja multaa voi laittaa biojätteeseen tai omaan kompostoriin. Koristeet ja nauhat kuuluvat sekajätteeseen.

Biojäte · Sekajäte

Pakkausmateriaalit

Kartonkiset joulukalenterit, suklaa- ja keksirasiat sekä lelujen lajitellaan kartonkipakkauksiin. Muovia olevat pakkaukset voit laittaa muovipakkauksiin.

Kartonki · Muovi

Glögipullot ja -purkit

Vie pantilliset pullot kauppojen palautusautomaattiin. Poista pantittomien lasipullojen korkit ja kannet, ja vie pullot lasinkeräykseen. Kartonkiset purkit ja törpöt kuuluvat kartonkipakkauksiin ja muoviset muovipakkauksiin.

Lasi · Kartonki · Muovi

Kynttilät ja tuikut

Muoviset lyhty-, tuikku- ja hautakynttilät, steariini ja kynttilänpätkät kuuluvat sekajätteeseen. Kynttilöiden metalliosat ja metalliset tuikkukuoret viedään metallinkeräykseen.

Vinkki: Hautakynttilöiksi kannattaa valita monivuotisia lyhtyjä. Steariini ja kynttilänpätkät voi taas sulattaa ja hyödyntää uusiokynttilöiden raaka-aineena.

Sekajäte · Metalli

Joulukuusi

Jyväskylässä, Laukaassa, Muuramessa ja Toivakassa omakoti- ja paritaloasukkaat sekä alle viiden asunnon taloyhtiössä asuvat toimittavat kuusen lähimmälle hyötykeräyspisteelle. Isommissa taloyhtiöissä asuvat voivat jättää kuusen taloyhtiön omalle jätekatokselle. Kuuset kerätään maksutta tammikuussa.

Muu jäte

Seuraa tarkempaa tiedotusta: **mustankorkea.fi**

MUSTANKORKEA

Lahjapaperit

Hyväkuntoiset ja siistit lahjapaperit kannattaa säästää ja käyttää uudelleen. Litistä pois heitettävät lahjapaperit mahdollisimman pieneksi, jotta ne eivät vie tarpeettomasti tilaa jäteastiassa. Lahjapaperit ja nauhat kuuluvat sekajätteeseen. Ne eivät siis sovellu paperin- tai kartongin keräykseen, koska niissä on erilaisia värejä, pinnoitteita ja teippejä.

Sekajäte

Sähköiset jouluvalot

Rikkinäiset jouluvalot, rikkoutuneet led-kynttilät ja kokonaiset valosarjat kuuluvat sähkölaitteiden keräykseen (SER). Sähkölaitteita vastaanottavat veloituksetta niitä myyvät liikkeet, Mustankorkean jätekeskus ja Laukaan pienjäteasema.

Sähkölaitteet

Ilotulitteet

Palauta räjähtämättömät, vanhentuneet ja suutariksi jääneet ilotulitteet niiden myyjille. Ammuttujen ilotulitteiden jätteet kuuluvat sekajätteisiin.

Muu jäte · Sekajäte

Alumiinivuoat ja -foliot

Huuhdo ruoantähteet kevyesti pois astioista. Vie alumiinivuoat ja -foliot metallin keräykseen.

Metalli

Uudenvuoden tinat

Jos sinulla on vielä tinoja, ne kuuluu toimittaa vaarallisen jätteen vastaanottopisteisiin Mustankorkean jätekeskukselle, Laukaan pienjäteasemalle tai keräyskontteihin, jotka löydät netistä osoitteesta kierratys.info. Vaarallista jätettä vastaanotetaan ilmaiseksi ja ne toimitetaan jatkokäsittelyyn.

Vinkki: Paras tapa on säästää tinat ensi vuoteen ja valaa ne uudelleen. Tinan tilalla voi kokeilla hienon sokerin tai steariinin sulattamista kauhassa. Sulaneen sokerin voi tiputtaa kylmään veteen. Steariinista saa tinaa muistuttavia muotoja lumeen kaadettaessa.

Vaarallinen jäte

Vastuullisilla vaateostoksilla kirpputoreilla

Pikamuodista on puhuttu jo pitkään. Vaatteiden lyhyt käyttöikä sekä vaihteleva laatu näkyvät tekstiilijätteen määrässä. Pikamuoti saastuttaa jopa enemmän kuin lento- ja laivaliikenne. Samalla second handin eli vaatteiden kierrätettynä ostamisen suosio kasvaa kovaa kyytiä.

TEKSTIILITEOLLISUUDESTA SYNTYY valtava määrä tekstiilijätettä. Se tuottaa myös ison osan maapallon kasvihuonepäästöistä. Yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia tutkivan kansalaisjärjestön Finnwatchin mukaan tekstiili- ja vaateteollisuuden osuus päästöistä on 4–10 prosenttia. Luvut ilmenevät vuoden 2022 raportista.

Tekstiilijätteen määrää voi vähentää meistä jokainen. Helpoimpia tapoja ovat suosia vastuullisesti valmistettuja vaatteita sekä kirpputoreja, second hand -liikkeitä ja sosiaalisen median kirppisryhmiä.

Käytettyjä vaatteita verkossa myyvän megayrityksen, thredUpin laatiman vuotuisen raportin mukaan kansainvälisen second hand -markkinan odotetaan kasvavan jopa 127 prosenttia vuoteen 2026 mennessä.

Rokkari pukeutuu vintageen

JYVÄSKYLÄLÄINEN, FACE THE LEGACY -yhtyeestä tuttu kitaristi **Elias Suhonen** on vannoutunut vintagen keräilijä. Hän kertoo, ettei kierrä niinkään kirpputoreja, vaan ennemmin aitoon vintageen erikoistuneita liikkeitä. Jyväskylässä vintagea tarjoava liike on esimerkiksi helmikuussa yläkaupungille avattu The Blue Train, jonka vakioasiakas Suhonen on.

ROKKARIN MUKAAN tarttuvat erityisesti nahkatakit ja 80-luvun bändipaidat. Osan menneitä vuosia henkivistä vaatteistaan muusikko hankkii netistä.

– Nahkatakkeja käytän kesät talvet. Monissa uutena hankituissa nahkatakeissa on se ongelma, että ne ovat pitkään laatikkomaisia ja kestää, että ne muokkautuvat kehon mukaan. Käytetyt nahkatakit ovat kestäneet jopa pari-kolmekymmentä vuotta, joten siinä on minulle laatutakuu, että ne kestävät käytössäni. Ne myös istuvat paremmin, Suhonen sanoo.

ELIAS SUHONEN kertoo, että tärkeimpiä kriteereitä hänelle vintage-vaatteissa onkin juuri laatu. Osa muusikon t-paidoista saattaa olla jopa neljäkymmentä vuotta vanhoja.

– Nykyajan pikamuotipaidat menettävät muotonsa heti ensimmäisen pesun jälkeen, enkä tykkää siitä, missä oloissa niitä valmistetaan. Ei siinä ole mitään kestävää.

Vanhemmista paidoista huomaa heti, että kangas on paljon laadukkaampaa. Paidat ovat myös pehmeämpiä ja mukavampia.

Myös muut vaatekappaleet tehtiin hänen mukaansa ennen laadukkaammiksi.

– Käytettynä hankitut Suomen armeijan maiharit pesevät Dr. Martensit mennen tullen, hän lisää.

SUHONEN MENEE musiikki edellä, eli hankkii vain hyvien bändien paitoja ja kertoo pitävänsä siitä, että monien vintage-vaatteiden takana on tarina.

– Vaatteiden edellisiltä omistajilta kuulee joskus, mistä vaate on hankittu. Se on tosi siisti lisä tähän hommaan.

Suhoselta löytyy muun muassa Guns'N'Roses -yhtyeen ensimmäisen levyn promopaita, joka on alun perin ollut "Gunnareiden" rumpalilla. Paita oli päätynyt musiikkiklubin ovimiehelle, joka myi sen Suhoselle. Parhaita vintage-löytöjä on ollut myös bomber-mallinen Ferrari-takki, jollainen löytyy myös Lana Del Reyltä. Takki löytyi UFFilta.

– Yleensä menen UFFille, kun tiedän, että mallisto on vaihtunut. Silloin sieltä tekee parhaat löydöt, Suhonen vinkkaa.

VAATTEIDEN LISÄKSI Suhonen etsii mm. C-kasetteja. Etsinnässä on myös vanha ghettoblaster, jolla kasetteja luukuttaa. Myös vanhat taide- ja valokuvakirjat kiinnostavat. Suhonen kiertelee puolisonsa kanssa vintage-liikkeitä huvikseen, vaikkei aina löytyisikään mitään.

– Yksi hyvä kirpputorilöytö oli seitsemänkymmentä vanhaa Suosikki-lehden julistetta, Suhonen kertoo.

Elias Suhoselle laatu ja tyyli ovat tärkeimmät kriteerit kierrätettyä ostaessa. Vaatteen ikä tarkoittaa hänelle laatutakuuta: jos nahkatakki on kestänyt vuosikymmeniä, kestää se hänenkin käyttöään. Bändipaidoissa merkitsee musiikki.

Vaikka ostaisi lastenvaatteet kirppiksiltä, on mahdollista olla merkki- ja laatutietoinen. Oman maun mukaista vaatetta löytyy, kun osaa etsiä.

Kirpparihharrastus alkoi äitiyslomalla

KATARIINA HEIKKINEN Jyväskylästä innostui kirpputoreista äitiyslomalla odottaessaan ensimmäistä lastaan. Heikkinen kertoo, että aiemmin hän ei juurikaan kirppareilla käynyt, mutta nykyään lähes kaikki perheen lasten vaatteet on löydetty kirpparilta. Kesällä lapset olivat 4- ja 2-vuotiaat ja perheenlisäystä odotettiin syksylle.

– MINULLA EI OLLUT harrastusta äitiyslomalla. Kirpputorien kiertelystä tuli sellainen ja samalla löysin lapselleni vaatteita, hän kertoo.

Heikkinen etsii lastenvaatteita Facebookin kirpputoriryhmistä tai paikallisia kirpputoreja kiertelemällä. Jyväskylän suosikkikirpputorikseen hän kertoo Kirrissä sijaitsevan Kirpputori Silinterin. Katriina Heikkinen myös myy lapsille pieneksi jääneet vaatteet tai hutiostokset. Kirpputoripöytää hän pitää säännöllisesti ja kauppa käy kuhisten Tori.fi:ssä ja Facebookin kirppisryhmissä.

– SILINTERISTÄ LÖYTYY aina hyviä ja laadukkaita lastenvaatteita ja siellä pidän usein itsekin kirppispöytää. Rakastan myös kuvata vaatteita ja postittaa niitä myytyäni. Myyn yleensä merkkivaatteet omissa kirppisryhmissään Facebookissa, hän kertoo.

Facebook-kirppareilla Heikkinen suosii tarjouskauppaa, jolloin asiakkaat saavat huutaa tiettynä aikana vaatteesta haluamansa hinnan. Se on usein hyödyllistä sekä myyjälle että ostajalle.

– Joskus kirppisryhmissä pitää olla todella nopea varaamaan, jos haluaa saada jonkin tietyn vaatteen. Tarjouskauppa antaa ostajalle mahdollisuuden vaatteeseen, vaikkei olisi nopein.

HEIKKISEN MUKAAN kirpputorilla ostaessa ja myydessä on hyvä ottaa huomioon sesonki. Esimerkiksi loppukesästä alkavat myydä hyvin jo syksyn välikausivaatteet ja ehkä talvisemmat toppavaatteetkin. Myytävien vaatteiden tulisi olla siistejä ja hyvässä kunnossa.

– Oli ihan mitä tahansa merkkivaatteita, rikkinäiset ja likaiset vaatteet eivät kuulu kirpputorille, hän korostaa.

NYKYÄÄN KATRIINA HEIKKINEN ostaa itselleenkin suurimman osan vaatteista second handina. Myös oma hääpuku löytyi Torista ja koristeet häihin kierrätettyinä.

– Kaikki koristeet menivät kaupaksi, kun myin ne häidemme jälkeen Facebookin hääkirppiksellä, Heikkinen sanoo.

Konkarin vinkit lastenvaatteiden myyntiin

1. Korjaa vaatteiden reiät ja poista tahrat. Kukaan ei halua ostaa rikkinäistä tai likaista vaatetta.
2. Käytä kotona vaatteissa tuoksutonta pesuainetta, niin vaate on myöhemmin helpompi myydä kirpputorilla. Eläinten karvat kannattaa myös poistaa vaatteista.
3. Tutustu kirppiksen hintatasoon. Oikea hinnoittelu on ensiarvoisen tärkeää, etteivät vaatteet jää myymättöminä pöytään.
4. Kokeile käyttää hinnoittelussa +50 senttiä. Summa on niin pieni, ettei se vaikuta kenenkään ostopäätökseen, mutta saattaa tehdä omaan kirppistuottoon mukavan lisän.
5. Panosta esille laittoon. Käytä kirppispöydässä houkuttelevia ja nättejä koreja, viirejä ja kylttejä. Se luo ostajalle vaikutelman, että vaatteista on pidetty huolta.
6. Varaa kirppispöytä sopivaan ajankohtaan. Milloin esimerkiksi lapsilisät kolahtavat pankkitilille? Pöydän varauksen voi halutessaan aikatauluttaa alkamaan lauantaina ja ottaa viikon varaukseen yhden ekstrapäivän, jolloin kirppispöytään saa kaksi lauantaita, jotka ovat hyviä myyntipäiviä. Viimeisenä lauantaina tuotteet kannattaa laittaa –50 % alennukseen.
7. Mainosta pöytää alueen Facebook-kirppisryhmissä. Tämän ansiosta potentiaalisia ostajia saattaa olla jopa jonoksi asti, kun pöytä avataan ensimmäisen kerran. Myös kilpailuvietti parhaista vaatteista voi vauhdittaa ostopäätöksiä.

Vinkit nimettömältä lastenvaatteiden kierrättäjältä, jonka ensimmäisen päivän myyntiennätys kirpputorilta on ollut huikeat 1 100 euroa.

Kaisa-Liisa ja Mikko Ikosen kodissa lähes kaikki tekstiilit ovat löytyneet kierrätettyinä. Osa on päässyt käyttöön sellaisenaan, osa on tuunattu.

Kierrätetty koti on elämäntapa

IKOSTEN PERHEEN, eli **Kaisa-Liisan** ja **Mikon** sekä 11-vuotiaan **Kalle**-pojan persoonallisen ja värikkään kodin sisustus on kierrätettyä, itse tehtyä ja saatua. Suurin osa sisustustekstiileistä ja kalusteista on löydetty käytettynä.

– Arviolta yhdeksänkymmentä prosenttia sisustuksesta on kierrätettyä. Jonkin verran on saatu sukulaisilta tai ystäviltä lahjoina, iso osa on löytynyt kierrätyskeskuksista ja kirppareilta, Ikoset kertovat.

JOSKUS SISUSTUSELEMENTTEJÄ voi joutua metsästämään pitkäänkin ja usein parhaat löydöt tulevat vastaan sattumalta. Kaisa-Liisa Ikonen sanoo, että pitää osata myös nähdä kauneutta siellä, missä sitä ei olettaisi olevan. Kulahtaneet kalusteet ja tekstiilit voivat saada uuden elämän tuunaamalla ja ompelemalla. Vanhoista verhoista saa ommeltua vaikka sohvatyynyjä.

– Kirppareilla kiertely on harrastus, mutta ei hätäisen ihmisen puuhaa. Löytöjen tekeminen sekä aarteiden uusiokäyttö ovat itseilmaisun muotoja. Haluan, että sisustus on kestävää, eikä ole mielenkiintoa vaihtaa sisustusta puolen vuoden välein. Uusiokäytössä pitää myös osata olla luova: tavaroita ei ole pakko käyttää välttämättä juuri siinä tarkoituksessa, kuin mihin ne on alun perin suunniteltu. Olen tehnyt itse kierrätyskankaista esimerkiksi vilttejä, tilkkutäkkejä ja sohvatyynyjä, hän sanoo.

IKOSET KERTOVAT kiertävänsä melko aktiivisesti jyväskyläläisiä kirpputoreja ja kierrätyskeskuksia.

– Paljon on löydetty Vaajapörssistä, Silinteristä ja Kirparillastakin sekä kalusteita kierrätyskeskuksesta. Toristakin on löytynyt jotain, mutten ole hirveästi innostunut nettikirpputoreista. Kirppareilla kiertelystä saa löytämisen iloa eri tavalla, Kaisa-Liisa toteaa.

KAISA-LIISA IKOSEN vaatekaapin sisältö on myös pitkälti kirpputoreilta. Kun Kalle oli nuorempi, hänellekin löytyi helpommin vaatteita kirppareilta.

– Ompelin myös vaatteita kierrätyskankaista. Esimerkiksi vanhoista puuvillaverhoista tein Kallelle takkeja. Nykyään pojalle sopivia vaatteita on hankalampi löytää kirppikseltä, koska tuon ikäiset käyttävät vaatteet aika loppuun. Urheilu- ja harrastusvälineitä löytyy hyvin Sporttidivarista ja Kalle on itse löytänyt kirpputorilta esimerkiksi Pokémon-kortteja, Kaisa-Liisa kertoo.

#töissämustiksella

Kuntaomisteinen jäteyhtiö. Mitä se tekee ja ketä siellä on töissä? #töissämustiksella -sarjassamme esittelemme mustankorkealaisia ja kerromme, mitä meillä Mustankorkealla oikein tehdään.

Jani Ranta
ICT-palvelupäällikkö

TÖISSÄ. Kun puhutaan Mustankorkean ICT-palveluiden tai -infran toiminnasta ja kehittämisestä, on Jani Rannalla takuuvarmasti näppinsä pelissä. ICT-palvelupäällikön roolissa työtehtävien kirjo on monipuolinen: mm. tietoturva, laitteet, tuki, verkkoinfra ja teollisuusautomaatiot kuuluvat Janin vastuulle. ICT kokonaisuudessaan on työkalu, jota ilman mitään ei tapahdu.

MUSTIKSELLE. Mustankorkealla Jani on viihtynyt noin vuoden päivät. Uran aikana kokemusta on kertynyt monipuolisesti IT-alan töistä, mutta pääsääntöisesti asiantuntijatehtävistä laite- ja palveluntarjoajan puolelta – työ Mustankorkealla tarkoitti siis tiskin toiselle puolelle hyppäämistä. Arjessa Jania innostaa työn vaihtelevuus, avuliaat ja mukavat työkaverit sekä mielenkiintoinen tuotantoympäristö.

KIERRÄTYS. Janin periaatteena on, ettei tavaraa heitetä suoraan roskiin. Oli kyseessä sitten laitteet, kodintavarat tai kulkupelit, koitetaan ne ensin korjata – tämän asenteen hän on saanut verenperintönä. Lisäksi Jani muistuttaa, että mitä jaksat kantaa luontoon, metsään tai vesille, jaksat varmasti kantaa sieltä myös takaisin ja kierrättää asianmukaisesti.

VAPAALLA. Perhokalastus on ollut Janille tärkeä harrastus aina pienestä pojasta tähän päivään saakka. Kesäisin kalareissut vievät miehen pohjoiseen. Lisäksi harrastuksiin kuuluu moottoripyöräily, satunnaiset remonttihommat ja luonnossa liikkuminen. Myös käsillä tekeminen tulee Janilta luonnostaan ja hän tarttuukin rohkeasti hommaan kuin hommaan.

Timo Kautto
laitospäällikkö

TÖISSÄ. Timo Kautto on Mustankorkean biokaasulaitoksen laitospäällikkö ja vastaa tehtävässään biokaasuprosessista, tankkausasemista sekä biokaasun käytönvalvojan tehtävistä. Biokaasuprosessi on haastava ja laaja kokonaisuus, ja iso osa työstä onkin kehittämistä, korjaamista ja kunnostamista. Timon vastuulle kuuluu koko biokaasuprosessi; aina biojätteen vastaanotosta biokaasun myyntitapahtumaan.

MUSTIKSELLE. Mustankorkealle Timo siirtyi hiukan vajaa vuosi sitten kunnossapitopäällikön roolista. Koulutukseltaan hän on kone- ja tuotantotekniikan insinööri. Työura on rakentunut pitkälti metalliteollisuuden parissa – ensin hitsarin ja koneistajan saappaissa, myöhemmin kunnossapidon tehtävissä. Biokaasuprosessi ja automaatio ovat hänelle uusia aluevaltauksia, mitkä tuovat työhön innostavia haasteita ja mahdollisuuden uuden oppimiseen.

KIERRÄTYS. Kulunut vuosi jätealalla on tarjonnut uusia oivalluksia ja oppeja myös kierrätyksestä. Kotona onkin kiinnitetty entistä tarkempaa huomiota lajitteluun – nykyään omiin astioihinsa päätyvät biojätteen lisäksi mm. kartongit, muovipakkaukset ja metallit. Samaan Timo haluaa rohkaista myös muita asukkaita – mitä huolellisemmin biojäte kotitalouksissa lajitellaan, sitä enemmän biokaasua Mustankorkealla voidaan tuottaa. Ja onhan se fiksumpaa jalostaa biojäte paikallisesti biokaasuksi ja mullaksi, kuin kuskata rekoilla sekajätteen joukossa Tampereelle poltettavaksi.

VAPAALLA. Vapaalla perheenisän aika kuluu lasten kanssa puuhaten. Perhearjen pyörityksen lisäksi Timon harrastuksiin kuuluu luonnossa liikkuminen, metsästys, kalastus ja kuntourheilu. Metsästys ja kalastus ovat olleet tärkeä osa elämää jo pikkupojasta saakka, ja nyt oppeja pääsee jakamaan omille ja naapuruston lapsille. Syksyn kohokohta on metsästysreissu Suomussalmen maisemiin.

Parasta perus-maksulla

KYSY KIERRÄTTÄMISESTÄ

Q&A

Kierrätys-valmennuksessa kysyttyä

Muovin lajittelu tuntuu vaikealta. Mistä ihmeestä tiedän, mitä muovilajia pakkaus on?

Muovin tarkemmalla materiaalilla ei ole väliä. Tärkeintä on, että se on muovia ja se on pakkaus. Kun nämä kaksi asiaa täyttyvät, voisi kolmanneksi nostaa sen, että muovipakkaus on riittävän puhdas. Kuumalla vedellä muovipakkauksia ei kannata pestä, vaan huuhtaista vaikka tiskauksen jälkeen tiskivedellä tai pyyhkäistä paperilla. Jos muovipakkaus on todella likainen, esimerkiksi grillilihojen marinadissa, voi pakkauksen laittaa sekajätteeseen. Kesästä 2022 lähtien myös PVC-pakkaukset on saanut lajitella muovipakkauksiin.

Minne lajitellaan leipäpussin pussinsulkija?

Pussinsulkijat ovat yleensä muovia tai muovi-metalli -sekoitemateriaalia. Jos pussinsulkija on taipuvaa muovi-metalli -yhdistelmää, sen voi lajitella kodin pienmetalliin. Jos pussinsulkija on kokonaan muovia, se kuuluu muovipakkauksiin.

Minne käyttämättömät tähtisädetikut ja papatit lajitellaan?

Käyttämättömät tähtisädetikut ja papatit palautetaan ilotulitteiden myyntipisteisiin. Esimerkiksi Vaajakoskella (Huoltopolku 4) on ympärivuotinen ilotulitteiden myyntipiste.

Onko saumauslaasti vaarallista jätettä?

Hyvä kysymys! Kuivuneen saumauslaastin voi lajitella sekajätteisiin tai Mustankorkean lajittelupihalla ja Laukaan pienjäteasemalla betoni- ja tiilijätteeseen. Jauheena saumauslaastin paikka taas on vaarallisissa jätteissä, etenkin, jos pakkauksessa on vaarallisen jätteen merkintä.

Mikä sinua askarruttaa kierrättämisessä?
Kysy meiltä: *asiakaspalvelu@mustankorkea.fi*.
Poimimme kysymyksistä osan seuraavaan Kulku-lehteemme.

LEIKKAA TALTEEN

Neuvoja jäteasioissa 24/7
mustankorkea.fi

Mustankorkean asiakaspalvelu apunasi

Mustankorkean asiakaspalvelussa voit hoitaa kaikki jätehuoltoon liittyvät asiat, kuten muuttaa jäteastioiden tyhjennysaikatauluja, tehdä kompostointi-ilmoituksen, tilata jätehuollon palvelut tai antaa palautetta. Nopeinta palvelua saat sähköisissä kanavissa: sähköpostilla ja chatissa.

Nettisivujen neuvonnasta löydät vastauksia kysymyksiisi 24/7. Voit esimerkiksi asioida sähköisesti tai hakea jätteelle oikean osoitteen lajittelusovelluksellamme.

Neuvonta ja sähköinen asiointi
www.mustankorkea.fi

Chat-asiakaspalvelu
Arkisin ma–pe 8–22, la–su 10–18
www.mustankorkea.fi

Asiakaspalvelu
Arkisin ma–pe 9–15
asiakaspalvelu@mustankorkea.fi
P. 010 325 3900
(puhelun ja jonotuksen hinta 8,35 senttiä/puhelu + 16,69 senttiä/minuutti)

Toimisto
Arkisin ma ja to 9–15
Kivääritehtaankatu 6 C, 40100 Jyväskylä

Mustankorkean jätekeskus
Arkisin ma–pe 7–19, la 9–14 (touko–elo)
Ronsuntaipaleentie 204, 40500 Jyväskylä
P. 010 325 3900 (arkisin ma–pe klo 9–15)

Laukaan pienjäteasema
Arkisin ti ja to 14–19, la 10–14 (touko–elo)
Katajamäentie 6, 41340 Laukaa
P. 050 5357 601 (palvelee aseman ollessa auki)

Mustankorkea

Ryömiikö sinun biojäteastiassasi vastaan valkoisia toukkia? Iik, iljettävää! Valkoiset kärpäsen toukat ovat biojäteastiassa harmiton, mutta iljettävä haitta. Kuumalla säällä ne voivat ilmestyä hyvinkin nopeasti. Mitä niille voi tehdä?

Listasimme nettisivuillemme muutaman vinkin taistoon toukkia vastaan.

Toimitus lisää: *Kyseisessä artikkelissa kesälomalta palannut viestijä kirjoitti hieman pilke silmäkulmassa: "Ps. Mustankorkean viestinnästä vinkataan, että helpointa välttää toukkaongelma on ulkoistaa hetkeksi biojätepussin vieminen vaikka aviomiehelle."*

Saadut some-kommentit:

- Millä vuosisadalla Mustankorkean viestinnässä elellään?
- Ehkä tähän sopisi vielä joku lisäys, että aviomiehen pitää olla miehekäs mies eikä mikään neiti?
- Ehdottomasti pitää olla aviossa sitte kans!
- Lisätään tähän vielä 1. Pietarin kirje 3:7 "Samoin te, miehet, eläkää taidollisesti kukin vaimonne kanssa, niin kuin heikomman biojäteastian kanssa, ja osoittakaa heille kunnioitusta, koska he ovat elämän armon perillisiä niin kuin tekin; etteivät teidän rukouksenne estyisi."

Puskaradio Jyväskylä

TÄNÄÄN NOIN KLO 17,
KUUSIMÄENTIELLÄ SAUKKOLASSA!

Oltiin vuoden ikäisen varsan kanssa opettelemassa kärriajoa, ensimmäistä kertaa oman tontin ulkopuolella ja osuttiin vuosisadan kovimpaan ruuhkaan täällä korvessa. Henkilöautojen lisäksi vastaan tuli Mustankorkean roska-auto, jonka kuskin haluaisin nyt tavoittaa ja heittää vaikka kahvipaketilla!! Varsat (ja joskus aikuisetkin hevoset) voi olla arvaamattomia ja säikkyjä liikenteessä, jos eivät ole autoihin tottuneet, vaan eipä ne voi tottuakaan, jos ei joskus poistu omasta pihasta.

Meille tästä kohtaamisesta jäi todella mukava fiilis ja varsa sai tärkeän ensimmäisen, rauhallisen kokemuksen ison auton ohittamisesta. Kiitos kun pysähdyit, sammutit auton tien sivuun ja odotit, että päästään ohi ja vähän etäämmälle. Esimerkillistä toimintaa kohdattaessa hevonen liikenteessä. Ilmianna itsesi! Kiitos!!

#mustankorkea #jätehuoltolaineoy #kaviohovi #varsat2021

Toimitus vastaa: *Kiitokset menivät perille, kuljettaja Mikko kiittää!*

HSY: Fiksu vähentää jätettä

Poistotekstiilit

Haluatko tietää, mitä poistotekstiiliin laittamallesi vanhalle paidalle tapahtuu? Kurkkaa tästä hieno juttu Paimion poistotekstiilien kiertotalouslaitoksesta

https://www.is.fi/menaiset/ilmiot/art-2000008875030.html

muuramenkirjasto

Monenmoista pelattavaa löytyy kirjaston kokoelmista. Tykkäätkö kikkailla sanoilla tai kehitellä monimutkaisia koneistoja sääntöjen puitteissa? Tykkäätkö mitata nopeutta tai havainnointikykyä? Lainaa lautapeli viikonlopun ajanvietteeksi kirjaston lasten ja nuorten tai nuorten aikuisten osastolta. Pelejä löytyy myös Kinkomaan omatoimikirjastosta.

#lautapelit #lainavinkki #kinkomaanomatoimikirjasto #muuramenkirjasto

artvainio

Some pictures from everyday life! 🍗🏌️‍♀️🌞😂

Today we took the garbage to the landfill, this is an amazing place where all the garbage is carefully sorted, there is no stink and it is very clean!✌️😁💙🌲🌲🌲✨

#mylifestyle #finnishlife #landfill #mustankorkea #kaatopaikka

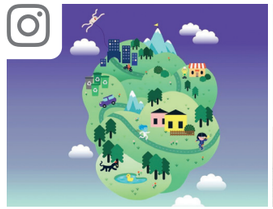

rinkikierratys

Tässäpä koululaiselle tekemistä syysloman ratoksi!

Kierrätyksen sankarit on digitaalinen maailma, jossa opetellaan jätteiden lajittelua, kierrätystä ja materiaalien jatkojalostusta. Peleistä riittää puuhaa koko päiväksi!

#rinkiin #pakkauskiertää #lajittelu #kierrätys #kierrätyksensankarit #koululainen #lapset #peli #ilmasto #luonto #ympäristö #opettajat

Toimitus lisää: *Peli toimii hyvin myös joululomalla! Löydät sen osoitteesta kierratyksensankarit.fi*

Kävikö teillä kesällä kompostointitarkastaja?

Jyväskylän, Laukaan, Muuramen ja Toivakan alueella tehtiin viime kesänä noin 130 kompostointitarkastusta. Tarkastuksia tehtiin Keljonkankaalla 43, Laukaan Lievestuoreella 39, Toivakassa 23 ja Muuramen Kinkomaalla 25 kappaletta. Jatkossa tarkastuksia tehdään vuosittain.

Mistä on kyse?

Jyväskylän seudulla on aloitettu vuosittaiset kompostointitarkastukset, joilla jätehuoltoviranomainen seuraa kompostoinnin asianmukaisuutta. Tarkastukset perustuvat lainsäädäntöön, jonka velvoittamana kompostoinnista tulee pitää entistä tarkempaa rekisteriä. Jäteasetus tähtää nykyisin jätteiden entistä tehokkaampaan erilliskeräykseen ja kierrätykseen. Tavoitteiden edistymisen seurantaa varten tarvitaan tietoa myös kompostoitavan biojätteen määrästä alueellamme.

Kenelle tarkastus tehdään?

Tarkastuksia tehdään kiinteistöille, jotka ovat ilmoittaneet kompostoivansa asumisessa syntyvän biojätteensä. Tarkastuksella tarkastetaan, onko kompostori jätehuoltomääräysten mukainen: hyvin ilmastoitu, haittaeläinsuojattu (umpinainen pohja, kansi ja seinät) sekä lämpöeristetty, jos kompostointi on ympärivuotista. Tarkastuskäynnistä toimitetaan asukkaalle jälkikäteen tarkastuspöytäkirja, jossa näkyy tarkastuksen tiedot ja mahdolliset jatkotoimenpiteet.

Miltä kompostorit näyttivät?

Pääsääntöisesti kiinteistöjen kompostorit olivat jätehuoltomääräysten mukaisia. Tarkastuskäynnillä havaittiin puutteita vain seitsemässä tapauksessa. Tyypillisesti kompostorit olivat tällöin myös talvisin käytössä, mutta lämpöeristämättömiä. Vain kolme tarkastuskohdetta hylättiin, koska kompostorit olivat rikkinäisiä tai kompostoria ei löytynyt kiinteistöltä lainkaan. Hylkäyksistä ei tule sakkoja, vaan tällöin ohjeistetaan, miten ja missä ajassa tilanne tulee korjata.

Tarkastuskäynteihin suhtauduttiin positiivisesti ja useimmilla kiinteistöllä asukkaat olivat paikalla esittelemässä kompostoriaan. Valtaosa asukkaista piti tarkastuksia hyvänä asiana ja käynneillä keskusteltiin paljon kompostointiin liittyvistä kysymyksistä. Tarkastuksen lopuksi kiinteistölle jaettiin Kompostointiopas.

Mitä seuraavaksi?

Kompostointitarkastuksia tullaan tekemään jätelautakunnan alueella jatkossa vuosittain. Posti saattaa tuoda myös kirjeen, jossa kehotetaan päivittämään kiinteistön kompostointitiedot. Tällöin on tärkeää täyttää uusi kompostointi-ilmoitus, jotta kompostirekisteri saadaan kuntoon. Osalla asiakkaista on asiakasrekisterissä puutteellinen kompostointitieto, mikä vaatii tietojen täydentämistä uuden jäteasetuksen vaatimalle tasolle.

Tiesitkö tämän kompostoinnista?

- Kun aloitat, tee kompostointi-ilmoitus ja määrittele jätteen käsittelystä vastaava henkilö. Ilmoitusvelvollisuus on kirjattu jätelakiin.
- Ilmoitus tehdään Mustankorkealle ***https://mustankorkea.fi/neuvonta/sahkoinen-asiointi/kompostointi-ilmoitus/***.
- Ilmoitus tulee uusia viiden vuoden välein. Myös kompostoinnin lopettamisesta ja vastuuhenkilön vaihtumisesta on ilmoitettava.
- Puutarhajätteen kuten haravointijätteen ja risujen kompostoinnista ei tarvitse ilmoittaa.
- Kompostoida voi myös naapurikiinteistön (2–5 kiinteistön) tai huoneiston yhteisellä kimppakompostorilla!

jyvaskylanseutu.fi/jatehuolto

Vieraskynä

Säästöpäätökset ovat arvovalintoja

ELETÄÄN AIKOJA, jolloin lähes päivittäin saan työssäni vastata siihen, kuinka kotitaloudet saisivat rahansa riittämään ruokaan, sähkölaskuihin, polttoaineisiin tai ylipäätään elämisen kuluihin. Synkät talousnäkymät vaikuttavat väistämättä kotitalouksien kuluttamiseen.

Omien tulojen ja menojen seuranta ja suunnittelu on tärkeä osa oman talouden hallintaa. Yksittäisten säästövinkkien lueskelusta ei ole hyötyä, jos ei ole tietoa siitä, mihin oman talouden tulot menevät. Kun oman kotitalouden menot ovat tiedossa, on mahdollista miettiä millaisista kuluista olisi helpointa kiristää.

TÄMÄNHETKINEN KRIISI ei haasta vain yksittäisen kuluttajan taloutta, vaan koko yhteiskuntamme arvoja. Monet säästöpäätökset ovat ennen kaikkea arvovalintoja, joten yhtä yksittäistä, jokaiseen talouteen sopivaa säästökeinoa on mahdotonta nimetä. Viimeistään kuitenkin nyt on aika pysähtyä miettimään omaa rahankäyttöään ja valmistautua tulevaan.

Some saattaa tuoda etenkin nuorille paineita liittyen rahankäyttöön, kuluttamiseen ja elämäntyyliin. Tähän auttaa avoin rahapuhe ja jo nuorena opittu tietämys omista tuloista ja menoista, sekä pikavippien ja maksuhäiriömerkintöjen haitoista.

Huolestuttavaa on myös se, kuinka moni nainen ei tiedä omia tulojaan, saati menojaan ja jättää rahatalouden hoidon perheessä miehen vastuulle. Ei sellainen ole nykyaikaa. Kannustan edistämään rahapuhetta ja rahataitoja, sillä rahankäyttötavat periytyvät ja oman talouden hallinta antaa itsevarmuutta ja mahdollisuuden tehdä itsenäisempiä valintoja eri elämäntilanteissa.

KOTITALOUKSISSA KANNATTAA ehdottomasti panostaa kaikenlaisten arjen kädentaitojen opetteluun, kuten tavaroiden ja vaatteiden korjaamiseen ja tarkempaan ruuanlaittoon. Keittiön perustaitoja, kuten kalan fileointi on hyvä ottaa haltuun. Ylipäätään on hyvä perehtyä siihen, miten eri raaka-aineita saa hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaasti ja ilman hävikkiä. Omaa bioroskista seuraamalla välttää jatkossa samat virheet. Ruuasta saa varsin edullista, kun käyttää raaka-aineina kauden kasviksia ja juureksia, leipoo itse ja valmistaa ruuan itse einesten tai noutoruuan sijaan.

Kotona tulisi olla aina myös kotivara, eli pieni varasto hyvin säilyviä ruokia ja perustarvikkeita esim. sähkökatkojen, sääolojen tai sairauden varalta. Senkään ei tarvitse olla ylenpalttinen tai sisältää erikoisruokia. Ihan tavalliset omassa taloudessa käytettävät ja hyvin säilyvät ruokatarvikkeet ovat riittävää kotivaraa, muistaen puhtaan veden säilytykseen tarvittavat astiat. Kyllä tästä selvitään, mutta resilienssiä ja hieman vaivannäköä meiltä kaikilta nyt vaaditaan.

Kati-Erika Timperi
toiminnanjohtaja, MMM
Keski-Suomen Martat ry

Kodin lajitteluohje

SEKAJÄTE

Kyllä kiitos

likaiset elintarvikepakkaukset, rikkinäiset muovitavarat, tuhka ja tupakantumpit, vaipat ja terveyssiteet, lemmikkien jätökset, pölynimuripussit

—

Ei kiitos

hyötyjätteet, rakennus- ja remonttijätteet, isot esineet, huonekalut, sähkö- ja elektroniikkaromut, vaaralliset jätteet

BIOJÄTE

Kyllä kiitos

perkuujätteet ja kuoret, suodatinpaperit, kahvinporot ja teepussit, talouspaperit, lautasliinat, ruuantähteet, kukkamullat

—

Ei kiitos

nesteet, lemmikkien jätökset, isot luut, biohajoavat pakkaukset ja kertakäyttöastiat, purukumit, tuhka ja tupakantumpit

MUOVIPAKKAUS

Kyllä kiitos

kotitalouden tyhjät, puhtaat ja kuivat muovipakkaukset, pesuainepakkaukset, muovipussit ja -kassit, tuubit ja putkilot, styrox-pakkaukset, PVC-pakkaukset

—

Ei kiitos

likaiset muovipakkaukset, sekajätteet, muut muovituotteet (esim. ämpärit, lelut) tai yritysten muovipakkaukset

KARTONKIPAKKAUS

Kyllä kiitos

pahvilaatikot, maito- ja mehutölkit, muro- ja keksipaketit, pizzalaatikot, munakennot, wc- ja talouspaperihylsyt, paperipussit ja -kassit
Muista litistää!

—

Ei kiitos

märät tai likaiset pahvit ja kartongit, styroksit ja muovit, muovipussit

LASIPAKKAUS

Kyllä kiitos

tyhjät lasipullot ja lasipurkit
Muista poistaa korkit ja kannet!

—

Ei kiitos

terveydenhuollon pakkaukset (esim. nestepullot ja ampullit), lasi- ja posliiniastiat, kristallit, lamput ja valaisimet, ikkuna- ja peililasit

METALLI

Kyllä kiitos

säilyketölkit, metallikannet, pantittomat juomatölkit, alumiinifoliot, tuikkukynttilöiden kuoret, aterimet ja kattilat

—

Ei kiitos

vaaralliset jätteet, paristot, kaasupullot, isot metallijätteet

PAPERI

Kyllä kiitos

sanoma- ja aikakauslehdet, mainokset ja esitteet, toimistopaperit ja kopiopaperit, kirjekuoret

—

Ei kiitos

märät tai likaiset paperit, paperikassit, jauhopussit ja muut vastaavat pakkaukset, kartonkipakkaukset, lahjapaperit

Mihin tämäkin jäte kuuluu?

Tarkista jätehausta
mustankorkea.fi/jatehaku

Kaikki jätteiden keräyspisteet:
kierratys.info

PARISTOT JA PIENAKUT
myyntipaikat, Mustankorkean jätekeskus, Laukaan pienjäteasema (teippaa navat)

LÄÄKEJÄTTEET
apteekki

VAARALLISET JÄTTEET
Mustankorkean jätekeskus, Laukaan pienjäteasema sekä keräyskontit *kierratys.info*

SÄHKÖLAITTEET (SER)
Mustankorkean jätekeskus, Laukaan pienjäteasema sekä tuotteita myyvät liikkeet

MUSTANKORKEA

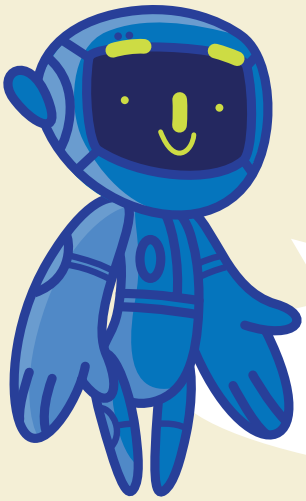

Yhdistä roskat ja kierrätyspaikat

Roskien kierrätyspaikat ovat menneet sekaisin.
Auta etsimään jätteille oikea osoite.

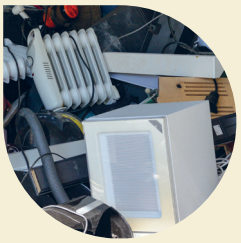

Poistotekstiilit

Kauppa, Mustankorkean jätekeskus ja Laukaan pienjäteasema

Vaarallinen jäte

Kirpputori

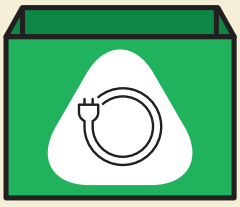
Sähkölaitteet SER

Apteekki

Montako jäteautoa löydät lehdestä?

Nyt harjoitellaan matikkaa! Piilotimme Kulku-lehden sivuille jäteautoja. Montako löydät? **Kerro löytämäsi jäteautojen määrä kolmella!**

Vastaus kertoo, kuinka monessa päiväkodissa ja koulussa Älli ja Into vierailivat vuonna 2021. Julkaisemme vastaukset sosiaalisessa mediassamme, ota siis seurantaan Mustankorkean Facebook- ja Instagram-kanavat.